

Висновки. Розмаїття фольклорних творів відкривають малюкам закони гармонії і краси, формують зародки естетичного смаку. Поринаючи в естетичне фольклорне багатство, кожна дитина усвідомлює, що малі фольклорні форми – незмінний супутник українця. Фольклорне виховання пробуджує любов до життя, енергію національного творення, теплоту серця, красу ніжність душі.

Література

1. Богуш А.М. Українське народознавство в дошкільному закладі: Практикум : навч. посіб. для студентів вищ. пед. навч. закл. / А.М. Богуш, Н.В. Лисенко. – Київ : Вищ. шк., 2003. – 204, [2] с.
2. Естетика: Підручник / Л. Т. Левчук, Д. Ю. Кучерюк, В. І. Панченко; За заг. ред. Л. Т. Левчук. – К.: Вища шк., 1997. – 399 с.
3. Народні традиції у вихованні дошкільнят : методична розробка на допомогу вихователям/ упоряд.: В. Скрипник, О. Стращенко, О. Хоменко. -К.: Редакція газет з дошкільної та початкової освіти, 2012. –126 с. – (Бібліотека "Шкільного світу")
4. Чарівне вікно лялькового театру / Фіцуліна О. // Початкова освіта. — 2008. — № 40. — С. 3, 4.

А. В. Самотуга,
здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,
наук. керівник –ст. викладач Н.Л.Тодосієнко

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МУЗИЧНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ В ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ

Постановка проблеми. Реформування сучасної початкової музичної освіти вимагає постійного підвищення її якості, оновлення змісту і організаційних форм, а також є найважливішим чинником інтеграції інноваційних технологій, спрямованих на підвищення результативності навчання. Українське музичне мистецтво має значний естетичний вплив на особистість, педагогічне забезпечення якого ґрунтується на актуалізації емоційного співпереживання художніх образів, близьких за інтонаційно-образною природою національному світосприйманню особистості. Естетико-виховний потенціал української музики полягає у високій духовності та гуманістичній спрямованості її художніх образів: від вишуканості споглядальної лірики до романтичного оспівування боротьби за національне визволення; у використанні широкої палітри національно-стильового та жанрового формотворення з опорою професійної музики на фольклор.

Саме тому проблема естетичного виховання актуалізується і потребує системного і комплексного підходу до вивчення і розв'язання багатьох своїх проблем.

Аналіз останніх досліджень. Пошук удосконалення шляхів естетичного виховання засобами музики завжди був і залишається предметом музично-педагогічних наукових досліджень. Значний внесок в успішне вирішення проблеми музично-естетичного виховання у загальноосвітніх школах і позашкільних закладах зробили видатні вчені-педагоги О.Апраксина, Б.Асаф'єв, П. Блонський, Н. Брюсова, Н. Гродзенська, Д. Кабалевський, М.Румер, В. Сухомлинський, В. Шацька, С. Шацький, Б. Яворський та інші в розвитку духовного потенціалу особистості - О. Олексюк, М. Ткач, Г. Шевченко.

Мета статті – вивчити вплив дитячої музики українських композиторів на процес музично-естетичного виховання молодших школярів в позакласній роботі.

Виклад основного матеріалу. Розвиток естетичного сприйняття неможливий без збагачення учнів естетичними враженнями, без формування у них емоційного, особистого ставлення до творів, що сприймають. Необхідно виховувати в учнів емоційну чуйність, звертати увагу на прекрасне в навколишньому житті та побуті, у творах мистецтва. Цінність естетичних почуттів і переживань має полягати не в кількості, а в їх глибині і стійкості. Глибоке почуття має визначити всю поведінку і діяльність людини, має свідчити про цілісність його натури, принциповість і ідейну спрямованість. Необхідно привчати дітей чути

в музиці передусім почуття, думки, настрої, характер людини, доводити їм, що попри всю різноманітність музики її мета полягає в передачі почуттів людини, її особистісного ставлення до дійсності. Таке акцентування на психологічному і естетичному змісті музики має позитивно позначитися на розвитку музичного сприймання школярів.

Як показує практика, розвиненість емоційних реакцій має передбачити прояв емоційного відгуку на музику від окремих пісень до цілих музичних творів, відчуття характеру музики, наявність естетичного задоволення від її виконання. В естетичному оцінюванні дитина має визначити красу сприйнятого явища і відповідно до цього висловити своє ставлення до нього у формі безпосередньої емоційної реакції та оцінювального судження.

Отже, виховання естетичних почуттів має бути тісно пов'язане з формуванням свого духовного обличчя людини, правильних естетичних поглядів, переконань і смаків. Потрібно навчити дитину виокремлювати етичне оцінювання від інших за мотивацією оцінювання, тобто за усвідомленням, поясненням причин позитивного або негативного ставлення, розуміння людиною цієї цінності. За мотивом дитина має визначити, які властивості і в якому відношенні оцінюються. Від розвитку емоційного внутрішнього світу, безмежної фантазії, уваги, від формування системи естетичних знань і вмінь має залежати ефективність естетичного виховання особистості.

Ми вважаємо, що надзвичайно важливо активізувати емоційно-оцінювальне мислення молодших школярів на уроках музики, тому що здатність емоційно відгукватися на прекрасне, любити і цінувати його мають зробити життя людини більш змістовним, яскравим і багатим. Емоційно-оцінне мислення має великий вплив на формування людської особистості, і в першу чергу, морального обличчя. Поведінка, заснована на розумінні краси етичних норм і правил, має бути більш міцною і стійкою. Формуванню всіх умінь емоційно-оцінювального мислення молодших школярів має сприяти активізація образного мислення. Одне почуття має викликати інше, одна думка породжувати другу, спрямовувати іноді свідомість у сферу, лише віддалено пов'язану з почутим. Образи і асоціації мають безперервно виникати у процесі сприймання музики. Внаслідок цього в учнів мають виникати стійкі зв'язки між особливостями певного жанру і життєвою ситуацією. Діяльність учителя в цьому процесі має спрямовуватися на розвиток творчої активності дітей, створення власних художніх образів, які мають особистісне почуттєво-емоційне забарвлення. Актуалізація художнього змісту видів діяльності має забезпечувати формування стрижневих умінь музично-естетичного моделювання. Учителю спрямовувати пізнавальну, комунікативну та ігрову діяльність молодших школярів до залучення художніх образів музики в сам процес діяльності. Особливого значення має набути здатність учителя налагоджувати емоційні контакти з учнями через музичну гру - сюжетно вмотивовану, предметно виражену, розгорнуту в часі і просторі.

Якщо молодші школярі в переважній більшості відзначаються готовністю до емоційного контакту в умовах ігрової діяльності на уроках музики, то учителі не завжди відрізняються умінням використати елементи музично-ігрової драматизації. Тому такий факт, як емоційність учителя початкових класів, має бути одним із найважливіших у процесі активізації емоційно-оцінювального мислення молодших школярів. Завдяки емоційності учителя, здатного до відповідних контактів з учнями, мають сформуватися спонукальні механізми до пізнавальної активності і самостійності молодших школярів. У разі відсутності емоційного контакту учителя і учнів, сформується лише інтелектуальні навички, але не спонукальні механізми інтелектуальної діяльності учнів.

Аналіз музично-педагогічної літератури показав, що в Україні XIX-XX ст., тобто в епоху найбільшого національного піднесення народів Європи твір мистецтва мусив бути в першу чергу символом боротьби, засобом впливу на індивіда, а не об'єктом естетичної насолоди. Але завдяки М. Лисенкові національна музична мова "...остаточно склалась як специфічна знакова система зі своїми конститутивними рисами, структурою, функціями, способами побутування та вияву"[3, с. 161]. М. Лисенко проявився в усіх жанрах творчості як композитор - новатор. Він збагатив їх новим змістом, новою музичною образністю та стилістикою. У кожному із

музичних жанрів була створена нова якість національного стилю й зароджувалися ті стильові риси, які розвинулися в українській культурі ХХ століття [2, с. 128]. При слуханні дитячої опери М. Лисенка “Зима і весна” важливо, щоб учні відчули естетичну красу відображення народного пантеїстичного сприйняття природи з персоніфікацією різних її явищ, що виступають як живі істоти в основі сюжету. Яскравий народний колорит музики опер, формують його світогляд на засадах поваги до національного мистецтва, національної самобутності та художньої значущості. Навіть фантастичні герої казкових опер мають реальні людські риси, а їхні вчинки такі ж природні, як вчинки живих людей. Без осмислення власної історичної долі національна свідомість розвивається та розкладається, і такий народ рано чи пізно приречений зійти з історичної арени. Тому завданням початкової музичної освіти є виховання нового покоління в Україні з національним складом мислення.

Л. Ревуцький збагатив українську музику індивідуальними стилістичними знахідками. Композиторський стиль Л. Ревуцького формувалася на основі глибокого й всебічного пізнання національного українського мелосу та перетворення традицій сучасної професійної музики. Дитяча вокальна музика в творчості композитора яскраво представлена у збірці “Сонечко”, де оригінально оброблені народні пісні. Своєрідність почерку композитора найбільше виявляється у гармонізації пісень. Гармонійним знахідкам своїх попередників Л. Ревуцький надає характерних рис національної музичної мови: видозмінення і ладове ускладнення закінчень фраз і кадансів, часте використання органних пунктів або численних модуляційних відхилень. Усі ці засоби надають музиці специфічного українського колориту. До новацій Л. Ревуцького в галузі обробки народних пісень збірки “Сонечко” можна віднести використання гармонічних зворотів, вперше вжитих в цьому жанрі української музики – зіставлення простої діатонічної мелодії з хроматичним рухом голосів. Вияв національного в музиці Л. Ревуцького є способом вираження своєї власної індивідуальності як представник народу [1, с. 85].

Представником української національної музики можна вважати і В. Косенка. Національний характер музичної мови митця полягає у використанні засобів виразності, що походять з українського народного мистецтва. Це проявляється в галузях: ладо-інтонаційна; ладо-гармонічна; акордова; методи розвитку; структура і голосоведіння тощо. Композитор значно збагатив українську музику новими формами та жанрами. П’єси дитячого репертуару спрямовані на формування духовного світу людини, виховання художньо – образного мислення, і характеризуються яскравою національною визначеністю. Підкреслюючи національний характер п’єс, композитор доповнює мелодію виразними контрапунктуючими голосами з хроматизмами, елементами перемінного ладу. В інших п’єсах В. Косенка (“Дощик”, “За метеликом”) проявлення інтонаційно – образних властивостей народного мистецтва відчувається у ритмічній варіантності мелодичного руху.

Звернення композиторів до тем і сюжетів з народного життя визначало з народом. Композитори намагалися показати життя народу, його боротьбу за свою незалежність, розкрити народні характери, відтворити народні сказання, легенди, казки і нарешті, зв’язати свою музику з народною піснею, зробити свої твори народними щодо їх музичного сплю. Українські композитори прагнули зобразити в своїх творах не прикрашене, ідеалізоване життя, а справжнє, сповнене і горя, і радощів, і прекрасних почуттів, і ясних надій, і кричущої несправедливості.

Висновки. Підсумовуючи сказане, можна зробити висновок, що українське музичне мистецтво має значний естетичний вплив на особистість, педагогічне забезпечення якого ґрунтується на актуалізації емоційного співпереживання художніх образів, близьких за інтонаційно - образною природою національному світосприйманню дітей. Естетико - виховний потенціал української музики полягає у високій духовності та гуманістичній спрямованості її художніх образів на розвиток національної свідомості особистості, вихованню естетичних почуттів у дітей молодшого шкільного віку.

Література

1. Гордійчук Я. А. Музично – естетичне виховання учнів молодших класів на прикладах дитячих музично-

українських композиторів / Я. А. Гордійчук. – Інноваційні підходи розвитку обдарованості дошкільників та молодших школярів. – Вісник, 2015. - № 125. – с. 304 – 307.

2. Миропольська Н.С. Мистецтво слова в структурі художньої культури учня : теорія і практика / Н.С. Миропольська. - К. : Парламентське видавництво, 2002. - 204 с.
3. Сухомлинський В. О. Проблеми виховання всебічно розвинутої особистості / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори: в 5 т. – Т. 1. – К. : Рад. шк., 1977. - С 55-209.
4. Тодосієнко Н.Л. Мистецтво як засіб формування естетичного сприймання у молодших школярів / Н.Л. Тодосієнко // Актуальні проблеми мистецької підготовки майбутнього вчителя (VI школа методичного досвіду) : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 28-29 листопада 2016 р. / за ред. Л.С. Бровчак, Л.В. Старовойт. – Вінниця : ФОП Корзун Д.Ю., 2016. – С. 232-236.

В.В. Свята
Вихователь-методист
КЗ «ДНЗ №42 ВМР»

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДОШКІЛЬНИКІВ У ТЕАТРАЛЬНО-ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. У розмаїтті засобів впливу на формування особистості дитини дошкільного віку важливе місце посідає театр. Це особливий – синтетичний вид мистецтва органічно поєднує в сої художнє слово, драматичну дію, поезику, живопис, музику та літературу. Він допомагає дитині глибше пізнати себе, внутрішній світ, спонукає її до самовдосконалення. Викликаючи естетичні почуття та емоції в ході театралізованого дійства. Театр – один з самих демократичних видів мистецтва для дітей, він дозволяє вирішити безліч актуальних проблем сучасної педагогіки і психології, пов'язані з:

- художньою освітою та вихованням дітей;
- формуванням естетичного смаку;
- моральним вихованням;
- розвитком комунікативних якостей особистості;
- вихованням волі, розвитком пам'яті, уяви, ініціативності фантазії, мови (діалогу і монологу);
- створенням позитивного емоційного настрою, зняттям напруження, вирішенням конфліктних ситуацій через гру.

Головне, театр розкриває духовний і творчий потенціал дитини і надає реальну можливість адаптуватися їй в соціальній сфері, а також розвивати свої творчі здібності.

Для того, щоб дитина проявила творчість, необхідно збагачувати її життєвий досвід яскравими художніми враженнями, надати необхідні знання і вміння. Чим багатше досвід малюка, тим яскравішими будуть творчі прояви в різних видах діяльності. Тому так важливо з самого раннього дитинства заохочувати дитину до музики, театру, літератури, живопису. Адже період з трьох до семи років – це період, коли відбувається бурхливий психічний, фізичний розвиток дитини, формуються основи її особистості.

Театралізована діяльність у дошкільному віці – один із найефективніших засобів педагогічного впливу на розвиток творчої особистості дитини, впливає і на творчі прояви дітей. За Л.Виготським “акторська праця є своєрідною творчістю психофізіологічних станів людини”. Вона сприяє розвитку у дошкільнят фантазії, виникнення по їхній уяві яскравих образів літературних героїв, казкових персонажів. Крім того, малюки вдаються до виразного втілення психологічних особливостей персонажів, самостійно добирають для них засоби мовленневої (інтонації) та зовнішньої виразності (виразні рухи: рук – жести. Обличчя – міміка, всього тіла – пантоміміка).

Якщо створити умови для її розвитку, в дитини неодмінно відкриються здібності, закладені в ній природою. І завдання педагога полягає в тому, щоб виявити ці перші здібності і на цьому тлі створити умови для повноцінного розвитку особистості.

Метою статті є